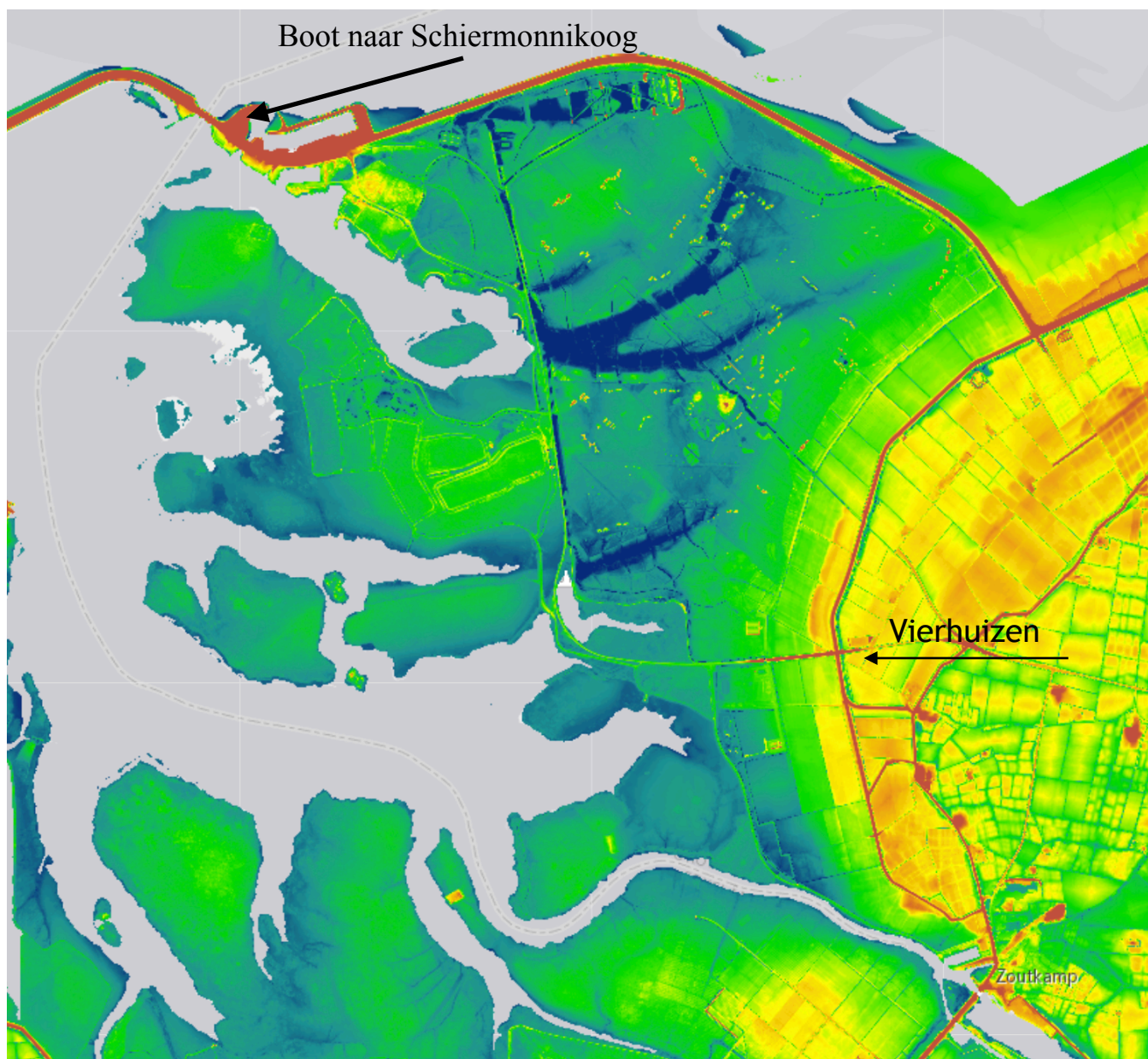

Infobestand etappe Vierhuizen Klooster Schiermonnikoog.

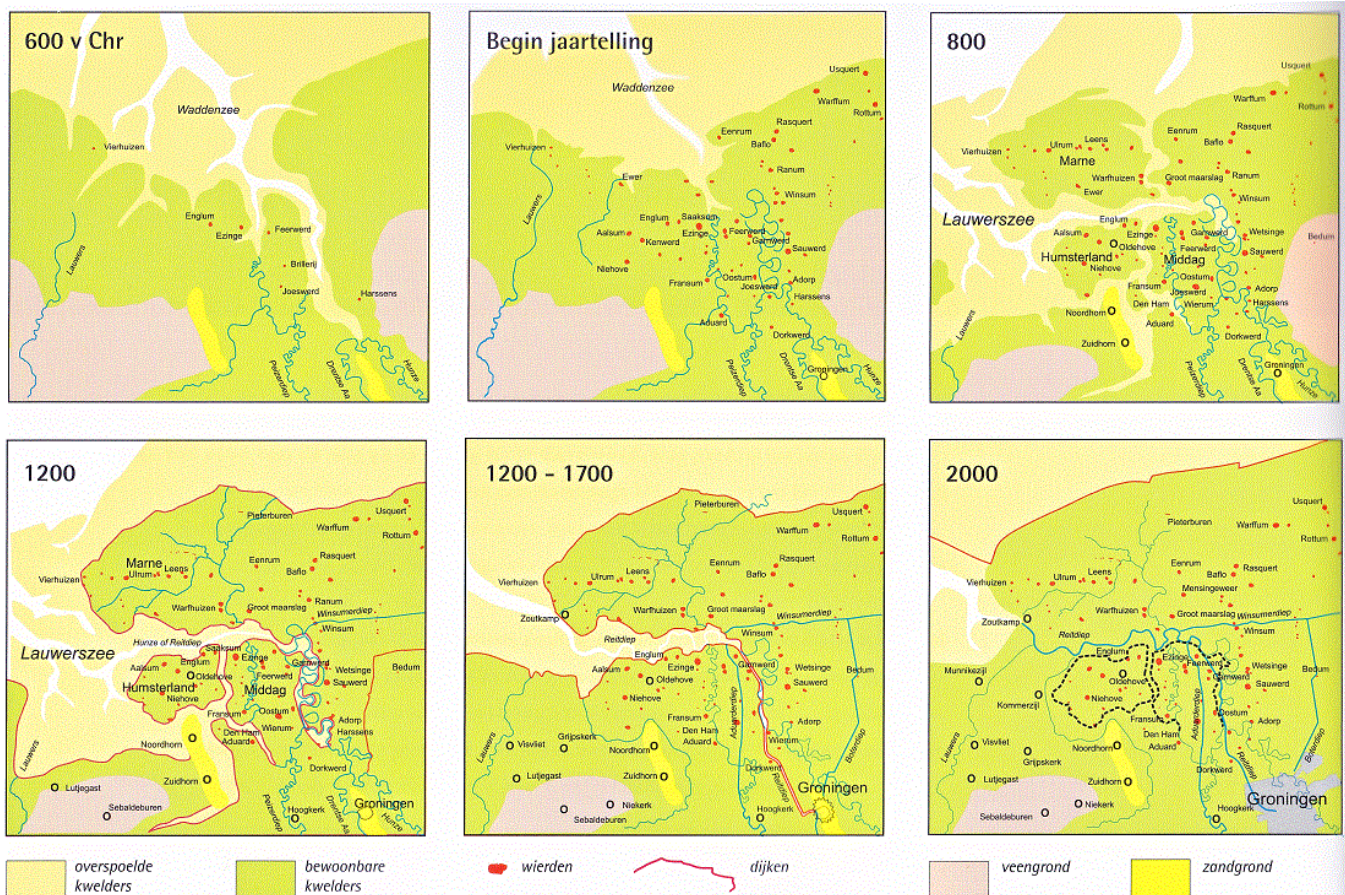

Lauwerszee en Lauwersmeer.

De Lauwerszee is een (voormalige) baai in het noorden van Nederland. Het kreeg de naam van de Lauwers, de grensrivier tussen de provincies Groningen en Friesland. De Lauwerszee is ontstaan in de vroege middeleeuwen tussen 800-1200 en breidde zich in de loop van de elfde en twaalfde eeuw verder uit. Enkele nederzettingen in het gebied zijn verloren gegaan maar daar is weinig van bekend.

Pelgrimeren in Groningen

Op 25 mei 1969 werd hij afgesloten. Er zijn vele plannen geweest voor de afsluiting van de binnenzee, maar deze werden niet doorgezet. Na de watersnood van 1953 is besloten tot drooglegging. In 1960 is het Besluit tot droogmaking van de Lauwerszee aangenomen en is men begonnen met de aanleg van een dertien kilometer lange afsluitdijk met spuisluizen en een schutsluis. Op 25 mei 1969 werd de zee afgesloten en deze heet sindsdien Lauwersmeer. Ten tijde van de afsluiting mondde de Lauwers al geruime tijd niet meer uit in de zee. Het Reitdiep, het Dokkumergrootdiep en de Dokkumer Ee loosden (en lozen) wel hun water op de zee. Omdat het water brak werd veranderde de natuur in het gebied en een nieuwe fauna en flora ontstonden in het gebied. Ter bescherming van dit nieuwe jonge natuurgebied is er op 12 november 2003 besloten het Lauwersmeer te benoemen als nationaal park.

Het Lauwersmeergebied heeft veel te bieden. Uitgestrekte, ruige riet- en graslanden en jonge loofbossen. Begroeide zand- en kleiplaten. En een enorm oppervlakte aan ondiep water. Het is een eldorado voor allerlei soorten vogels. Het Lauwersmeergebied is ook uitgeroepen tot nationaal park. Het is een belangrijke schakel in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), het netwerk van natuurgebieden en groene verbindingen waarlangs dieren ongestoord kunnen trekken. Zie ook: website Nationaal Park Lauwersmeer.

Vogels kijken en Lauwersmeer horen bij elkaar. 2 keer per jaar staat het gebied namelijk in het teken van de vogeltrek. In de nazomer vertrekken de wielewaal, de kluut en de lepelaar om in het vroege voorjaar weer terug te keren. 's Winters verblijven hier duizenden ganzen. En ontelbare trekvogels vinden er een 'tussenstation' op hun jaarlijkse tocht van overwinterings- naar broedgebieden en weer terug. Verschillende vogelkijkhutten en uitzichtpunten bieden goed zicht op de vogels, soms van heel dichtbij.

Lepelaar.

Het verenkleed is voornamelijk wit en met het zomerkleed een gele borstband. De snavel is zwart van kleur met een geel uiteinde. Het uiteinde van de snavel is lang, plat en breed. In de broedtijd ontbreken de veren op de keel, zodat een oranje keelvlak ontstaat.

In het zomerkleed bevindt zich een kuif van lange, afhangende veren op het achterhoofd. Door de lepelachtige snavel is de lepelaar van dichtbij met geen enkele andere vogel te verwarren. Op grote afstand en in de vlucht lijkt de vogel enigszins op de zilverreiger. Hoewel de hals in de vlucht iets naar beneden hangt, wordt de hals niet in de voor reigers typerende S-vorm gehouden. De unieke snavel gebruikt de lepelaar om onder water met heen en weer maaiende bewegingen prooidieren zoals kleine vissen op te jagen. Opgeschrikte prooien worden vervolgens met een snelle beweging uit het water gehapt.

Lepelaars broeden in Europa op slechts een beperkt aantal plaatsen, waaronder in Nederland. Door het verdwijnen van veel geschikte leefgebieden en door het droogmalen van moerassen en andere vochtige

gebieden was de Nederlandse populatie lepelaars rond 1970 bijna uitgestorven. Door verschillende beschermingsmaatregelen en door vergroting van geschikte broedgebieden, broeden tegenwoordig weer meer dan duizend lepelaars in Nederland.

Marnehuizen.(niet toegankelijk).

Marnehuizen is een militair oefendorp in het Nederlandse militair oefenterrein Marnewaard en behoort bij de Willem Lodewijk van Nassaukazerne. Marnehuizen is het grootste oefendorp van Europa. Het dorp is gebouwd als bezuiniging om ervoor te zorgen dat Nederlandse militairen niet langer naar Duitsland of Engeland hoeven om te trainen. Het dorp maakt realistische training in stadsoorlog mogelijk en de militaire naam is dan ook 'Urban Training Centre'. Het oefendorp wordt ook door de brandweer, politie, Mobiele Eenheid en door buitenlandse strijdkrachten en anti-terreureenheden (zoals de DSI en de FBI) gehuurd voor oefeningen, al dan niet in samenwerking met de Nederlandse defensie.

Lauwersoog.

Het dorp is na 1969 ontstaan, na de indijking van de Lauwerszee tot het Lauwersmeer. Lauwersoog is vooral bekend als vertrekplaats van de veerdienst naar Schiermonnikoog en is te bereiken via de N361.

Lauwersoog is een belangrijke vissershaven (lettercode: LO) en heeft een eigen visafslag. Een gedeelte van de vissersvloot van Urk (met lettercode UK) heeft als thuishaven Lauwersoog. Ook veel Deense vissers leggen regelmatig aan in Lauwersoog. Het dorp en de haven zijn zeer geliefd bij dagjesmensen, ook vanwege de mogelijkheden om verse vis te eten. Tot het dorp behoort ook de wijk Robbenoord, genoemd naar de zandplaten Robbenplaat en de Oort. Oort betekent ook eiland (zie Nienoord). Tijdens de sluiting van de Lauwerszee, toen Lauwersoog nog een werkhaven vormde, werd de haven Oorthaven genoemd. In Lauwersoog is een schutsluis, de Robbengatsluis, om van het meer (met name het Vaarwater naar Oostmahorn) naar de Waddenzee te kunnen varen. De spuiscuizen van het afstroomgebied van het Reitdiep, de R.J. Cleveringsluizen genaamd, bevinden zich ten westen van het dorp. Hier loopt de grens tussen Groningen en Friesland.

Nieuwe Robbengat.

Het Nieuwe Robbengat is een vaarwater ten zuidwesten van Lauwersoog en ten noorden van de Ballastplaat dat deel uitmaakt van het Lauwersmeer. Het water is van oorsprong een wadpriel die uitkwam op het Oort. Door de afdamming van de Lauwerszee werd het daarvan afgesloten, zodat in het verbinding kwam te staan met het Vaarwater naar Oostmahorn. Wat betreft de bevaarbaarheid bestaat het uit twee delen. Beide delen zijn van elkaar afgescheiden door middel van bakens. Het zuidwestelijk deel is alleen toegankelijk voor boten zonder motor, met een maximale diepgang van 4,5 meter. Het noordoostelijke deel is toegankelijk voor zowel vracht- als pleziervaart. Hier bevinden zich dan ook drie jachthavens, te weten: een kleine haven naast de camping, het Lauwersgat genaamd. de haven van

het Booze Wjif, het Noordergat. Aan de meest oostelijke punt staat het gemaal Nieuwe Robbengat, dat het water van de Westpolder en de Marnewaard uitslaat. In het oostelijke deel aan de noordzijde zijn drie strandjes voor dagrecreatie. Er tegenover ligt een 20 ha groot eiland met de naam Schoolplein.

Waddenzee.

De Waddenzee is de binnenzee tussen de Waddeneilanden en de Noordzee aan de ene kant, en aan de andere kant het vasteland van Nederland, Duitsland en Denemarken.

Het gebied strekt zich uit tussen Den Helder in Nederland en Esbjerg in Denemarken, heeft een lengte van 500 km en een breedte van gemiddeld 20 km. De oppervlakte bedraagt ongeveer 10.000 km², waarvan ongeveer 7500 km² getijdengebied (slikken en zandbanken), 1100 km² eilanden en 350 km² kwelders en zomerpolders. De rest bestaat uit vaargeulen.

In de Waddenzee mondden een aantal rivieren uit. De monding verwijdde tot een estuarium zoals de Dollard, de Lauwerszee, de Middellzee en de Zuiderzee. De laatste drie zijn inmiddels afgesloten. De in 1932 voltooide Afsluitdijk is sinds dat jaar onderdeel van de zuidgrens van de Waddenzee. De Waddenzee wordt onderbroken door de Hindenburgdamm van het eiland Sylt en de Rømøvej, de dam naar Rømø.

Het Waddenzeegebied heeft een grote natuurwaarde en staat op de UNESCO-Werelderfgoedlijst. Het werelderfgoed omvat ruim 12.000 km², waartoe ook het overgangsgebied naar de Noordzee (zo'n 4000 km²) wordt gerekend. De Waddeneilanden van Nederland en Sleeswijk-Holstein (bijna 700 km²) en de mondingen van de Eems, Außenjade, Wezer en Elbe vallen er grotendeels buiten. Deze gebieden vallen echter wel voor een belangrijk deel onder het regime van Natura 2000. De beschermingsmaatregelen worden gecoördineerd door het Internationale Waddenzeesecretariaat (CWSS) te Wilhelmshaven, waarin Nederland, Duitsland en Denemarken samenwerken. Besluiten worden genomen tijdens driejaarlijkse ministersconferenties, waar de betrokken bewindslieden overleg plegen. Daarnaast zijn er periodieke wetenschappelijke conferenties en is er een Waddenzeeforum, waarin maatschappelijke organisaties en belangengroepen hun stem kunnen laten horen.

Hoe kwetsbaar dit Waddenzeegebied is bleek met de ramp met MSC Zoë in de nacht van 1 op 2 januari 2019, waarbij heel veel plastic(korrel)s en consumentenproducten in zee terecht kwamen. Duizenden vrijwilligers hielpen de kustlijn schoon te maken. Wat precies de gevolgen voor het gebied zijn wordt nog onderzocht.[3]

Behalve als natuurgebied is de Waddenzee ook belangrijk voor de visserij, recreatie, delfstofwinning en andere economische bedrijvigheid. In het Nederlandse deel wint de Nederlandse Aardolie Maatschappij aardgas.

Het Nederlandse grondgebied van de Waddenzee is in 1981 toegevoegd aan de provincies Noord-Holland, Friesland en Groningen.[4] In 1986 werd de Waddenzee ook gemeentelijk ingedeeld.[5] Het gebeurde wel eens dat een kind werd geboren op de boot, op weg van een eiland naar een ziekenhuis: voorheen moest zo'n kind, dat wel in Nederland maar niet in een gemeente geboren was, bij de burgerlijke stand in 's-Gravenhage aangegeven worden.

Inhoud

Algemeen

De Waddenzee is onderdeel van de waddenkust van de Noordzee. Typerend zijn de tijdens eb droogvallende zandplaten, gescheiden door meer of minder diepe geulen. Langs de kust vinden we meestal een modderige strook slik. Met iedere vloed wordt het zoute water van de Noordzee door de zeegaten tussen de Waddeneilanden de wadden opgestuwd. Een aantal rivieren mondt in de Waddenzee uit. In Duitsland de Eems, de Wezer en de Elbe, in Nederland (via de sluizen in de Afsluitdijk) de IJssel en andere in het IJsselmeer afwaterende rivieren en kanalen.

Het woord wad is verwant aan het Latijnse woord vadum, dat "doorwaadbare plaats" betekent. Het gebied dat nu bekend staat als Waddenzee wordt sinds de 16e eeuw aangeduid als 't Wad, de Watten of Wadden. Daarbij maakte men in de regel een onderscheid per streek, bijvoorbeeld het Friese Wad, het Groningse Wad of het Uithuizer Wad. Het toponiem Waddenzee duikt pas op in de 19e eeuw. De huidige naam Waddenzee is waarschijnlijk ontleend aan het Duitse woord Wattenmeer, dat in 1859 voor het eerst werd gebruikt door de publicist C.P. Hansen, leraar op het eiland Sylt.

Het woord Waddenzee is vanaf het begin van de 20e eeuw in gebruik om het noordelijke deel van de toenmalige Zuiderzee aan te duiden. Die naam komt voor het eerst officieel voor in de visserijwet van 1908. Een begrenzing ervan ontbrak en er waren meer zaken onduidelijk. Toen de wet in werking trad stond daarin als grens tussen Zuiderzee en Waddenzee de lijn van vuurtoren De Ven naar de molen op het Rode Klif bij Laaxum.

[8] De staatscommissie Lorentz bepaalde in 1926 de omvang van de Zuiderzee op basis van hydrografische verschijnselen. Als noordelijke grens nam men de lijn van het wantij tussen Terschelling en de Friese kust. In deze vergrote Zuiderzee, vermeerderd met de Friese Wadden, onderscheidde de staatscommissie drie verschillende gebieden: het zuidelijke deel de Kom, het noordelijke deel de Waddenzee en het overgangsgebied tussen Kom en Waddenzee. De Waddenzee is in dit rapport dus een onderdeel van de Zuiderzee. De Kom was het deel ten zuiden van de lijn Enkhuizen-Lemmer. De zuidelijke begrenzing van de Waddenzee liep van Zurich over het Kornwerderzand naar de kop van Noord-Holland, 3 kilometer ten zuiden van het Nieuwediep bij Den Helder. Na voltooiing van de Afsluitdijk in 1932 kreeg het niet afgesloten deel van de Zuiderzee officieel de naam Waddenzee. In de jaren daarna ging men ook het Friese en Groninger wad hiertoe rekenen. Het gebied rond de Waddenzee, met inbegrip van de eilanden en het vasteland, wordt ook wel Waddenkust genoemd. Deze laatste term is eveneens ontleend aan het Duits. In Duitsland spreekt men meestal van Noordzeekust (Nordseeküste). De oude zeeleipolders in het Waddengebied worden in Duitsland als Nordseemarschen betiteld. Recenter zijn termen als Waddenland, Waddengebied en Waddenregio. Onder de laatste term verstaat men doorgaans het geheel van alle kuststreken rond de Waddenzee die deelnemen aan de trilaterale samenwerking tussen Denemarken, Duitsland en Nederland.

Tijdens de koudste periode aan het eind van de laatste ijstijd, ongeveer 18.000 jaar geleden, lag de zeespiegel ruim honderd meter onder het huidige zeeniveau. De Noordzeebodem lag toen grotendeels droog. Na deze periode smolten de ijskappen waardoor de zeespiegel steeg, en er water in de Noordzee kon lopen. Grofweg 7000 jaar geleden lag de kustlijn ongeveer in de buurt van de huidige kust. Door golfwerking en getijbewegingen werd er sediment vanuit zee naar de kust getransporteerd. Dit sediment werd afgezet langs de kust en in het nabije achterland, dat daardoor telkens iets hoger kwamen te liggen en zo niet verdronk door de nog snel stijgende zeespiegel. In de Duitse Bocht en langs grote delen van de Nederlandse en Vlaamse kust ontstonden zo wadden met getijgeulen (zeegaten) en kwelders. Aan de Noordzeekant lagen lokaal zandige strandwallen.

Hierna zwakte de zeespiegelstijging af en vanaf ongeveer 5000 jaar geleden konden de eerste aaneengesloten strandwallen in West-Nederland bewaard blijven. De getijgeulen in het achterland slibden veelal dicht en de voormalige wadden en kwelders raakten bedekt met een veenmoeras. In Noord-Nederland (grofweg ten oosten van Vlieland) was de situatie anders. Hier waren de strandwallen niet aaneengesloten, ze zijn altijd onderbroken geweest door getijgeulen die uitkwamen op het achterliggende wadden- en kweldergebied. Deze onderbroken strandwallen vormen de kern van de meeste Waddeneilanden.

De afgelopen 7000 jaar is het waddengebied altijd dynamisch geweest. Getijgeulen hebben zich regelmatig verlegd, en ook de grenzen van het wadden- en kweldergebied en de locatie van de Waddeneilanden schoven regelmatig op.

Schiermonnikoog.

De meeste informatie over Schiermonnikoog is te vinden bij de 2 rondwandelingen op Schiermonnikoog. In de middeleeuwen was Schiermonnikoog een uithof van het cisterciënzerklooster Claercamp uit Rinsumageest bij Dokkum, een van de kloosters in Friesland. De monniken van het klooster, die land indijkten, droegen grijze pijen. Zo ontstond de naam: schier betekent grijs, en oog is etymologisch hetzelfde als ei in eiland.

Pelgrimeren
in Groningen

